

Повідомлення

ПРО ВІДНОВЛЕННЯ РОБОТИ МІЖВІДОМЧОГО ТЕКТОНІЧНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ

У зв'язку з важливим значенням тектонічного аналізу при геологічному вивченні території України та пошуках корисних копалин, необхідністю і обов'язковістю складання тектонічних карт при глибинному геологічному картуванні (ГГК-200) в кінці ХХ ст. було створено Міжвідомчий тектонічний комітет України (МТКУ), головою якого було призначено голову Держгеолслужби України Д.С. Гурського.

Останнім важливим досягненням комітету було видання у 2007 р. Тектонічної карти України м-бу 1:1 000 000 (голов. ред. Д.С. Гурський). Проте через несприятливі економічні обставини останнього часу, в яких опинилась Державна служба геології та надр України («Держгеонадра України»), а також у зв'язку з тим, що пішли з життя такі видатні тектоністи, як І.І. Чебаненко, С.С. Круглов, Є.І. Паталаха, Ю.О. Арсірій, А.Я. Радзівілл, Є.Б. Глеваський, К.Ю. Єсипчук, або стали пенсіонерами Д.С. Гурський, В.П. Кирилук, В.Я. Великанов, В.М. Клочков та ін., з 2007 р. МТКУ старого складу практично припинив свою роботу.

Враховуючи надзвичайну важливість геотектоніки у всьому розмаїтті наук про Землю, її швидкий розвиток і домінуючу роль у розробці пошукових критеріїв на горючі та рудні корисні копалини, Відділення наук про Землю (ВНЗ) Національної академії наук України вирішило реанімувати роботу МТКУ у новому складі.

За ініціативою академіка-секретаря ВНЗ акад. НАН України О.М. Пономаренка, голови Міжвідомчого стратиграфічного комітету (МСК) України акад. П.Ф. Гожика, директора Інституту геофізики (ІГФ) ім. С.І. Субботіна НАН України акад. НАН України В.І. Старостенка очолити

оновлений МТКУ запропоновано одному з відомих тектоністів України чл.-кор. НАН України О.Б. Гінтову. Запропоновано також склад керівництва МТКУ: голова комітету – О.Б. Гінтов (ІГФ НАН України); заступники голови – д-р геол. наук М.М. Костенко (голова Науково-редакційної ради (НРР) Держгеонадра України), д-р геол. наук О.М. Гнилко (Інститут геології і геохімії горючих копалин (ІГГК) НАН України); науковий секретар комітету – канд. геол.-мінерал. наук І.С. Потапчук (Інститут геологічних наук (ІГН) НАН України).

Керівництву МТКУ запропоновано розробити проект складу Бюро МТКУ та проект основного складу МТКУ, запросивши до нього геологів, геофізиків та географів з наукових установ НАН України, інших наукових та виробничих організацій України різних форм власності – докторів і кандидатів наук, відомих своїми тектонічними роботами, а також затвердити ці склади на організаційному засіданні Бюро МТКУ.

Запропоновано також розробити основні принципи діяльності МТКУ, перспективний план його роботи і затвердити їх на загальних зборах МТКУ.

17 березня 2017 р. в ІГН НАН України відбулося організаційне засідання Бюро МТКУ, на якому затверджено склад Бюро (*додається*), склад МТКУ (*додається*), проект документу про принципи роботи МТКУ (*додається*) та проект перспективного плану роботи МТКУ (*додається*).

21 березня 2017 р. всі документи затверджені на засіданні Бюро ВНЗ НАН України.

**Бюро
Міжвідомчого тектонічного комітету України**

№ з/п	ПІБ	Ступінь, звання, місце роботи
1	Гінтов Олег Борисович	<i>чл.-кор. НАН України, ІГФ НАН України, Київ (голова МТКУ)</i>
2	Костенко Микола Михайлович	<i>д-р геол. наук, голова НРР «Держгеонадра України», Київ (заступник голови)</i>
3	Гнилко Олег Мирославович	<i>д-р геол. наук, ІГТК НАН України, Львів (заступник голови)</i>
4	Потапчук Іван Степанович	<i>канд. геол.-мінерал. наук, ІГН НАН України, Київ (секретар)</i>
5	Старостенко Віталій Іванович	<i>акад. НАН України, ІГФ НАН України, Київ</i>
6	Кутас Роман Іванович	<i>чл.-кор. НАН України, ІГФ НАН України, Київ</i>
7	Степанюк Леонід Михайлович	<i>чл.-кор. НАН України, ІГМР НАН України, Київ</i>
8	Михайлов Володимир Альбертович	<i>д-р геол. наук, КНУ імені Тараса Шевченка, Київ</i>
9	Шевчук Віктор Васильович	<i>д-р геол. наук, КНУ імені Тараса Шевченка, Київ</i>
10	Альохін Віктор Іванович	<i>д-р геол. наук, ДонНТУ, Покровськ</i>
11	Мельничук Віктор Григорович	<i>д-р геол. наук, НУВГП, Рівне</i>
12	Єнтін Володимир Аркадійович	<i>канд. геол.-мінерал. наук, ДП «Укргеолкомпанія», Київ</i>
13	Покалюк Володимир Васильович	<i>д-р геол. наук, ДУ «ІГНС НАН України», Київ</i>
14	Палієнко Валентина Петрівна	<i>д-р геогр. наук, Інститут географії (ІГ) НАН України», Київ</i>
15	Веліканов В'ячеслав Якимович	<i>канд. геол.-мінерал. наук, член НРР «Держгео- надра України», Київ</i>

Склад Міжвідомчого тектонічного комітету України

Гінтов Олег Борисович – чл.-кор. НАН України, ІГФ НАН України, Київ (голова), тел. 0971720971

Костенко Микола Михайлович – д-р геол. наук, голова НРР «Держгеонадра України», Київ (заступник голови), тел. 0986149061

Гнилко Олег Мирославович – д-р геол. наук, ІГТК НАН України, Львів (заступник голови), тел. 0966355493

Потапчук Іван Степанович – канд. геол.-мінерал. наук, ІГН НАН України, Київ (секретар), тел. 0984199170

Члени МТК (Київське відділення):

Пономаренко Олександр Миколайович – акад. НАН України, ІГМР НАН України

Старостенко Віталій Іванович – акад. НАН України, ІГФ НАН України

Шнюков Євген Федорович – акад. НАН України, ДУ ВМГОР НАН України

Лукін Олександр Юхимович – акад. НАН України, ІГН НАН України

Кутас Роман Іванович – чл.-кор. НАН України, ІГФ НАН України

Степанюк Леонід Михайлович – чл.-кор. НАН України, ІГМР НАН України

Шехунова Стелла Борисівна – чл.-кор. НАН України, ІГН НАН України

Палієнко Валентина Петрівна – д-р геогр. наук, ІГ НАН України

Шнюкова Катерина Євгенівна – д-р геол. наук, ІГМР НАН України

Альохін Віктор Іванович – д-р геол. наук, ДонНТУ (м. Покровськ)

Бобров Олександр Борисович – д-р геол.-мінерал. наук, ПВНЗ «Інститут Тутковського»

Верховцев Валентин Геннадійович - д-р геол. наук, ДУ ІГНС НАН України

Покалюк Володимир Васильович – д-р геол. наук, ДУ ІГНС НАН України

Ремезова Олена Олександрівна - д-р геол.-мінерал. наук, ІГН НАН України

Єсипович Станіслав Михайлович - д-р геол. наук, ЦАКДЗ ІГН НАН України

Шаталов Микола Микитович – д-р геол. наук, ЦАКДЗ ІГН НАН України

Довбніч Михайло Михайлович - д-р геол. наук, НГУ України (Дніпро)

Єгорова Тамара Петрівна – д-р геол. наук, ІГФ НАН України

Русаков Олег Максимович – д-р геол.-мінерал. наук, ІГФ НАН України

Орлюк Михайло Іванович – д-р геол.-мінерал. наук, ІГФ НАН

Бахмутов Володимир Георгійович – д-р геол. наук, ІГФ НАН України

Коболєв Володимир Павлович – д-р геол.-мінерал. наук, ІГФ НАН України

Михайлов Володимир Альбертович – д-р геол. наук, КНУ імені Тараса Шевченка

Шевчук Віктор Васильович – д-р геол.-мінерал. наук, КНУ імені Тараса Шевченка

Загнітко Василь Миколайович – д-р геол.-мінерал. наук, КНУ імені Тараса Шевченка
Веліканов В'ячеслав Якимович – канд. геол.-мінерал. наук, член НРР «Держгеонадра України»

Єнтін Володимир Аркадійович – канд. геол.-мінерал. наук, ДП «Українська геологічна компанія»

Клочков Валерій Михайлович – канд. геол.-мінерал. наук, член НРР «Держгеонадра України»

Мичак Сергій Володимирович – д-р геол. наук, ІГФ НАН України

Муровська Ганна Валеріївна – канд. геол. наук, ІГФ НАН України

Пашкевич Інна Костянтинівна – канд. геол.-мінерал. наук, ІГФ НАН України

Фарфуляк Людмила Вікторівна – канд. геол. наук, ІГФ НАН України

Лисинчук Дмитро Володимирович – канд. геол.-мінерал. наук, ІГФ НАН України
Цвєткова Тетяна Олексіївна – канд. фіз.-мат. наук, ІГФ НАН України
Шимків Любомир Максимович – голов. геофізик ДП «Українська геологічна компанія»
Баньковський Михайло Володимирович – канд. геол. наук, ІГН НАН України
Горайнов Сергій Володимирович – канд. геол.-мінерал. наук, НАК «Нафтогаз України»
Науменко Уляна Зеновіївна – канд. геол. наук, ІГН НАН України
Спиця Роман Олександрович – канд. геогр. наук, ІГ НАН України
Гейченко Михайло Валентинович – канд. геол. наук, ПАТ «ДАК Українські поліметали»
Безвинний Володимир Петрович – канд. геол. наук, ПВНЗ «Інститут Тутковського»
Скопиченко Ігор Михайлович – канд. геол.-мінерал. наук, ІГН НАН України
Александров Олександр Львович – канд. геол. наук, ІГН НАН України

Члени МТК (Львівське відділення):

Гнилко Олег Мирославович – д-р геол. наук, ІГГК НАН України (**голова відділення**)
Хом'як Леонід Миколайович – канд. геол. наук, ЛНУ імені Івана Франка (**секретар відділення**)
Павлюк Мирослав Іванович – чл.-кор. НАН України, ІГГК НАН України
Кирилюк Віктор Павлович – д-р геол.-мінерал. наук, член МСТК
Сіворонов Альберт Олексійович – д-р геол.-мінерал. наук, ЛНУ імені Івана Франка
Крупський Юрій Зіновійович – д-р геол.-мінерал. наук, ЛНУ імені Івана Франка
Мельничук Віктор Григорович – д-р геол. наук, НУВГП, Рівне
Ступка Орест Степанович – д-р геол.-мінерал. наук, ІГГК НАН України
Максимчук Валентин Юхимович – д-р фіз.-мат. наук, КВ ІГФ НАН України
Бубняк Андрій Миколайович – канд. геол. наук, геолог-консультант
Бубняк Ігор Миколайович – канд. геол. наук, ЛНУ імені Івана Франка
Віхоть Юрій Михайлович – канд. геол. наук, ЛНУ імені Івана Франка
Накапелюх Михайло Володимирович – канд. геол. наук, ІГФ НАН України
Генералова Лариса Володимирівна – канд. геол. наук, ЛНУ імені Івана Франка
Ващенко Віталій Опанасович – начальник ГРП Львівської ГЕ
Шлапінський Володимир Євгенович – канд. геол. наук, ІГГК НАН України

Секції МТК України:

Секція теоретичної геотектоніки і тектонофізики (кер. Шевчук В.В.)
Секція регіональної тектоніки (кер. Костенко М.М.)
Секція прикладних проблем тектоніки (кер. Потапчук І.С.)
Секція з питань термінології і номенклатури геоструктур України (кер. Михайлов В.А.)
Секція глибинної геофізики і геотектоніки (кер. Старостенко В.І.)
Секція неотектоніки (кер. Палієнко В.П.)

Склад секцій МТКУ:

Секція теоретичної геотектоніки і тектонофізики (керівник секції **Шевчук В.В.**):
Бахмутов В.Г., Бобров О.Б., Бубняк І.М., Генералова Л.В., Гінтов О.Б., Гнилко О.М., Довбніч М.М.,
Єнтін В.А., Загнітко В.М., Кирилюк В.П., Крупський Ю.З., Кутас Р.І., Лукін О.Ю., Мельничук В.Г.,
Михайлов В. А., Муровська Г.В., Орлюк М.І., Павлюк М.І., Палієнко В.П., Покалюк В.В.,
Пономаренко О.М., Ступка О.С., Шевчук В.В., Шнюкова К.Є.

Секція регіональної тектоніки (керівник секції **Костенко М.М.**)

Секція включає кураторів та основних виконавців регіональних підрозділів:

Гінтов О.Б., Кирилюк В.П., Степанюк Л.М. (**Український щит**)

Гнилко О.М., Кутас Р.І., Павлюк М.І. (**Карпатський регіон**)

Бахмутов В.Г., Великанов В.Я., Мельничук В.Г. (**Волино-Подільський регіон**)

Лукін О.Ю., Михайлов В.А., Шехунова С.Б. (**Дніпровсько-Донецький регіон**)

Коболєв В.П., Муровська Г.В., Старостенко В.І. (**Південно-Український регіон – Азово-Чорноморський басейн, Причорномор'я, Крим, Добруджа**)

Верховцев В.Г., Палієнко В.П., Спиця Р.О. (**Неотектоніка України**)

За необхідністю до роботи секцій та засідань будуть запрошуватись й інші члени МТК України.

Секція прикладних проблем тектоніки (керівник секції **Потапчук І.С.**): Альохін В.І., Александров О.Л., Баньковський М.В., Бобров О.Б., Бубняк А.М., Горяйнов С.В., Єнтін В.А., Єсипович С.М., Кирилюк В.П., Костенко М.М., Мельничук В.Г., Михайлов В.А., Науменко У.З., Покалюк В.В., Потапчук І.С., Ремезова О.О., Скопиченко І.М., Шехунова С.Б., Шлапінський В.Є.

Секція з питань термінології і номенклатури геоструктур України (керівник секції **Михайлов В.А.**): Бахмутов В.Г., Великанов В.Я., Гінтов О.Б., Загнітко В.М., Кутас Р.І., Мельничук В.Г., Михайлов В.А., Покалюк В.В., Шевчук В.В.

Секція глибинної геофізики і геотектоніки (керівник секції **Старостенко В.І.**): Баньковський М.В., Гінтов О.Б., Довбніч М.М., Єгорова Т.П., Єнтін В.А., Коболєв В.П., Кутас Р.І., Лисинчук Д.В., Лукін О.Ю., Муровська Г.В., Орлюк М.І., Пашкевич І.К., Русаков О.М., Старостенко В.І., Фарфуляк Л.В., Цветкова Т.О., Шевчук В.В., Шимків Л.М.

Секція неотектоніки (керівник секції **Палієнко В.П.**): Великанов В.Я., Верховцев В.Г., Гейченко М.В., Максимчук В.Ю., Палієнко В.П., Потапчук І.С., Спиця Р.О., Шаталов М.М.

Регіональні підрозділи МТК України

Український щит (куратор **Гінтов О.Б.**): Александров О.Л., Альохін В.І., Безвинний В.П., Бобров О.Б., Гейченко М.В., Єнтін В.А., Єсипович С.М., Загнітко В.М., Кирилюк В.П., Клочков В.М., Костенко М.М., Мичак С.В., Науменко У.З., Пашкевич І.К., Покалюк В.В., Пономаренко О.М., Потапчук С.І., Ремезова О.О., Сіворонов А.О., Скопиченко І.М., Степанюк Л.М., Шаталов М.М., Шевчук В.В.

Карпатський регіон (куратор **Гнилко О.М.**): Альохін В.І., Баньковський М.В., Бубняк А.М., Бубняк І.М., Ващенко В.О., Віхоть Ю.М., Генералова Л.В., Гінтов О.Б., Кутас Р.І., Максимчук В.Ю., Муровська Г.В., Накапелюх М.В., Павлюк М.І., Ступка О.С., Хом'як Л.М., Шехунова С.Б., Шлапінський В.Є.

Волино-Подільський регіон (куратор **Мельничук В.Г.**): Бахмутов В.Г., Великанов В.Я., Орлюк М.І., Науменко У.З., Палієнко В.П., Спиця Р.О., Шаталов М.М., Шимків Л.М.

Дніпровсько-Донецький регіон (куратор **Лукін О.Ю.**): Александров О.Л., Горяйнов С.В., Довбніч М.М., Михайлов В.А., Орлюк М.І., Пашкевич І.К., Русаков О.М., Шехунова С.Б.

Південно-Український регіон (Азово-Чорноморський басейн, Причорномор'я, Крим, Добруджа) (куратор **Коболєв В.П.**): Верховцев В.Г., Горяйнов С.В., Єгорова Т.П., Кутас Р.І., Лисинчук Д.В., Муровська Г.В., Русаков О.М., Старостенко В.І., Фарфуляк Л.В., Цветкова Т.О., Шимків Л.М., Шнюков Є.Ф., Шнюкова К.Є.

Про принципи роботи МТКУ

Викладені нижче принципи роботи МТКУ увійдуть складовою частиною в **Положення про Міжвідомчий тектонічний комітет України**, який буде розроблено членами Бюро МТКУ і затверджено на Бюро ВНЗ та загальних зборах членів МТКУ.

1. Основним своїм завданням МТКУ вбачає *поширення знань про геотектонічні і геодинамічні процеси, які відбуваються у надрах Землі, та про адекватне відображення пов'язаних з ними на вищих структурних рівнях процесів і структур на геологічних, структурних, тектонічних, геодинамічних та інших картах України, а також пояснювальних записок до них.*

2. Геотектоніка та геодинаміка належать до наук, які для пізнання закономірностей будови земної кори і поширення в ній родовищ корисних копалин повинні узагальнювати всі глобальні матеріали про геологічну будову як земної поверхні, так і глибинних оболонок планети. Тому в них однаково активно задіяні як *усі галузі геології, так і геофізика, географія, а також термодинаміка, фізична хімія, математичне і фізичне моделювання.* З цього випливає й склад членів МТКУ.

3. У своїй діяльності МТКУ буде керуватися прикладом ефективної та успішної діяльності МСК України, якому вдається обговорювати й узагальнювати практично всі наукові та виробничі дослідження в Україні з питань стратиграфії і геохронології та, як наслідок, уніфікувати стратиграфічні схеми, що використовуються при складанні та виданні геологічних карт.

4. Тектонічні науки (в порядку розширення: тектоніка – геотектоніка – геодинаміка) на тлі інших напрямів сучасної геології розвиваються найшвидше. Інформація надходить лавиноподібно. Однак підручники та посібники з цих дисциплін не встигають за нею. До того ж в Україні на сьогодні жодний вищий навчальний заклад не навчає магістрів за спеціальністю «Геотектоніка», підготовка аспірантів також не проводиться, а дисертації за даною спеціальністю захищаються дуже рідко, лише в спецраді Д26162.02 при ІГН НАН України. Таким чином, практично призупинено підготовку фахівців з геотектоніки. Молоді спеціалісти, котрі хочуть захистити дисертації тектонічного напрямку, вимушені виїздити за кордон – в Європу, Америку, Росію, де геотектоніка і геодинаміка є лідерами в науках про Землю.

Виходячи з цього, *МТКУ одним із своїх важливих завдань вважає тісні стосунки з гірничими, політехнічними вузами та університетами, а також з МОН України для виправлення такого становища.*

5. Одним з важливіших завдань МТКУ є *організація регіональних і міжнародних конференцій з питань геотектоніки та геодинаміки* за участю вітчизняних і закордонних спеціалістів. Ця робота потребує досить великих витрат, тому може бути розпочата з 2018 р.

6. Кожен член МТКУ повинен бути носієм сучасних геотектонічних знань в геологічну аудиторію, тобто:

а) постійно вивчати всю сучасну зарубіжну та вітчизняну геологічну, геофізичну, мінералогічну періодику;

б) слідкувати за змістом публікацій в українській науковій періодиці, присвяченій питанням тектоніки, та активно реагувати на них;

в) брати активну участь у заслуховуванні та захисті дисертацій тектонічного напрямку;

г) входити з пропозиціями до Бюро МТКУ про заслуховування важливих та дискусійних питань з геотектоніки, запрошувати вітчизняних та (при можливості) зарубіжних вчених для доповідей з цих питань.

7. Виходячи з важливості п. 5, МТКУ звертається до керівництва МСК України (голова – акад. НАН України П.Ф. Гожик) і Науково-редакційної ради (НРР) «Держгеолслужби України» (д-р геол. наук М.М. Костенко) з пропозицією ввести до складу цих органів декількох (не менше двох) авторитетних вчених – членів МТКУ.

8. Організаційні питання:

а) Засідання Бюро МТКУ відбуваються в приміщенні ІГН НАН України за пропозиціями або вимогами членів Бюро та його голови. Про це члени Бюро сповіщаються електронною поштою і телефоном. Протоколи засідань Бюро розсилаються керівникам регіональних підрозділів МТКУ.

б) Засідання регіональних підрозділів (РП) МТКУ відбуваються за ініціативою їх керівників і пропозиціями їхніх членів для заслуховування доповідей членів РП або запрошених вітчизняних та іноземних вчених. Засідання відбуваються в приміщенні ІГН НАН України або там, де вирішить керівник РП. Про засідання члени РП сповіщаються вивішеними оголошеннями, а при необхідності – електронною поштою і телефоном.

в) Організаційні загальні збори членів МТКУ скликаються в **травні 2017 р.**, а звітні – в кінці кожного року.

Перспективний план роботи МТКУ

Загальний план діяльності МТКУ впливає з перелічених вище принципів його роботи.

– У квітні 2017 р. Бюро МТКУ розробило **Положення про Міжвідомчий тектонічний комітет України**, який буде затверджений на Бюро ВНЗ та загальних зборах членів МТКУ.

– Також одним з найперших завдань МТКУ вважає продовження розробки та видання **Короткого українського словника сучасних тектонічних і геодинамічних термінів** (розпочатої в УкрДГРІ, проте не завершеної через нестачу коштів), в якому були б враховані не лише досягнення світової геотектоніки, але й надбання української геологічної науки та особливості назв тектонічних структур України.

Конкретний план полягає в організації і керівництві складанням тектонічних карт окремих регіонів та всієї території України.

– Насамперед передбачається розпочати побудову **Тектонічної карти Українського щита масштабу 1:500 000** силами ІГН, ІГ, ІГМР НАН України, геологічними підприємствами НРР «Держгеонадра України» та спеціалістами з геології докембрію інших організацій і вищих навчальних закладів України.

– Оскільки фінансування вказаних робіт поки що немає, в 2017 р. будуть вирішуватись в основному організаційні питання. Крім того, ІГФ НАН України, ДП “Українська геологічна компанія”, Донецьким національним технічним університетом за рахунок коштів існуючих тем почнуться і в 2018 р. завершаться роботи з побудови **Схеми розломно-мегаблокової структури Українського щита масштабу 1:500 000** як основи-каркасу Тектонічної карти Українського щита масштабу 1:500 000. Схема буде представлена в МТКУ для розгляду і затвердження, після чого буде видана і рекомендована як обов’язкова для всіх організацій, що займаються побудовою регіональних тектонічних і геологічних карт окремих районів Українського щита.

– В 2018 р., за наявності фінансування з боку НРР «Держгеонадра України» та НАН України, під керівництвом МТКУ почнеться побудова Тектонічної карти Українського щита масштабу 1: 500 000, в якій будуть задіяні всі перелічені вище організації.

– Передбачається також побудова тектонічних карт інших регіонів України силами відповідних регіональних підрозділів.